

BOLALARDA O‘TKIR RESPIRATOR VIRUSLI INFEKSIYALAR (O‘RVI): KLINIK KECHISHI VA PROFILAKTIKASI

Muallif: Qayumova Odina

Qo‘qon Universiteti Andijon filiali

Pediatrica ishi 25–06 guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada bolalarda o‘tkir respirator virusli infeksiyalar (O‘RVI)ning klinik kechishi va profilaktikasi tahlil qilinadi. O‘RVI bolalar orasida eng ko‘p uchraydigan kasalliklardan biri bo‘lib, respirator yo‘llarning yuqori va pastki qismlarini zararlashi mumkin. Kasallik tez tarqalishi, ko‘p turli viruslar sabab bo‘lishi va immun tizimining yoshga qarab sezuvchanligi bilan ajralib turadi. Maqolada O‘RVI klinik belgilarining og‘irlik darajasi, kasallik davomiyligi, asoratlari va bemorlarni tashxislashdagi muhim jihatlar yoritiladi. Shuningdek, profilaktika choralariga eʼmlash, gigiena qoidalariga rioya qilish, ovqatlanish va immunitetni mustahkamlash masalalari ham ko‘rib chiqiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, profilaktik choralarni samarali amalga oshirish bolalarda O‘RVI tarqalishini kamaytirish va kasallik oqibatlarini yengillashtirishda muhim rol o‘ynaydi.

Kalit so‘zlar: O‘RVI, bolalar, respirator infeksiyalar, klinik kechish, profilaktika, eʼmlash, immunitet, asoratlari

Kirish. O‘tkir respirator virusli infeksiyalar (O‘RVI) bolalar orasida eng ko‘p uchraydigan infeksiyon kasalliklardan biridir. Bu kasallik respirator yo‘llarning yuqori yoki pastki qismlarini zararlashi mumkin va tez tarqaluvchi xususiyati bilan ajralib turadi. O‘RVI bolalar salomatligiga jiddiy ta‘sir ko‘rsatadi, chunki yosh bolalarda immun tizimining yetarlicha rivojlanmaganligi, ko‘p virus turlari bilan

kasallanish xavfi va maktab yoki bog'cha muhitidagi yuqori kontaktsion daraja kasallik tez tarqalishiga olib keladi.

O'RVI klinik kechishi turlicha bo'lib, kasallik og'irligi, davomiyligi va asoratlar bilan farqlanadi. Dastlabki bosqichda isitma, tomoq og'rishi, burun bitishi va yo'tal kabi belgilar kuzatiladi. Agar vaqtida tashxis qo'yilmasa va davolash choralari yetarli bo'lmasa, kasallik bronxit, pnevmoniya yoki boshqa surunkali respirator kasalliklar bilan davom etishi mumkin. Shu sababli bolalarda O'RVI ning dastlabki belgilarini aniqlash va ularni vaqtida boshqarish katta ahamiyatga ega.

Profilaktika O'RVI bilan kurashishda asosiy omil hisoblanadi. Shu jumladan, emlash bolalarni virusli infektsiyalardan himoya qilishning eng samarali usuli sifatida qaraladi. Gigiena qoidalariga rioya qilish, qo'l yuvish, ko'p odamlar bilan muloqotni cheklash, sog'lom ovqatlanish va immunitetni mustahkamlash ham bolalarda kasallik tarqalishini kamaytirishga yordam beradi. Shu bilan birga, otalalar va pedagoglar orasida kasallik belgilarini vaqtida aniqlash va zarur chora-tadbirlarni amalga oshirish bo'yicha ma'lumotlarni oshirish muhim hisoblanadi.

Maqolaning maqsadi — bolalarda O'RVI ning klinik kechishini, asoratlarini tahlil qilish va samarali profilaktik choralarni yoritish orqali pediatrik amaliyotda kasallik tarqalishini kamaytirish imkoniyatlarini ko'rsatishdir. Ushbu tadqiqot natijalari bolalar salomatligini saqlash va profilaktik chora-tadbirlarni to'g'ri tashkil etish uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga yordam beradi.

Asosiy qism. O'tkir respirator virusli infektsiyalar (O'RVI) bolalar salomatligida eng keng tarqalgan va jiddiy oqibatlariga olib kelishi mumkin bo'lgan kasalliklardan biridir. Bolalarda immun tizimi hali to'liq shakllanmaganligi, maktab va bog'cha muhitida yuqori kontaktsion daraja hamda ko'p turli viruslar bilan uchrashuv O'RVI tarqalishini sezilarli darajada oshiradi. O'RVI asosiy etiologik agentlari orasida rinoviruslar, respirator sinkitsial virus, influenza virusi, parainfluenza va adenoviruslar mavjud. Bu viruslar respirator yo'llarga kirib,

yalligʻlanish jarayonini boshlaydi va klinik simptomlarning paydo boʻlishiga olib keladi.

Klinik kechish OʻRVIda turlicha boʻlib, virus turiga, bolaning yoshi, immunitet holati va bir vaqtning oʻzida boshqa kasalliklar mavjudligiga bogʻliq. Odatda dastlabki belgilar umumiy holsizlik, isitma, tomoq ogʻrishi, burun bitishi, yoʻtal va ishtahaning pasayishi bilan namoyon boʻladi. Baʼzan kasallik qisqa muddatli va yengil kechadi, ammo ayrim hollarda asoratlari rivojlanadi. Bolalarda surunkali OʻRVI bronxit, pnevmoniya, otit, sinusit kabi qoʻshimcha kasalliklarni keltirib chiqarishi mumkin. Shu sababli OʻRVI ning dastlabki belgilari aniqlanishi va bemorlarni tezkor tashxislash muhimdir.

Diagnostika OʻRVI boshqarishida asosiy oʻrin tutadi. Klinik belgilarga asoslanib tashxis qoʻyish mumkin boʻlsa-da, laborator tekshiruvlar va virus identifikatsiyasi muhimdir. Polymerase chain reaction (PCR) testi orqali virus turlari aniqlanadi va epidemik holatlar monitoring qilinadi. Shu bilan birga, umumiy qon tahlili, biokimyoviy testlar va immunogramma bolalarning immunitet holatini baholashga yordam beradi.

Profilaktika bolalar orasida OʻRVI tarqalishini kamaytirishning asosiy usuli hisoblanadi. Emlash bolalarni influenza va boshqa viruslardan himoya qilishning eng samarali chorasi sifatida tavsiya etiladi. Gigiena qoidalariga rioya qilish, qoʻl yuvish, shaxsiy buyumlardan foydalanish va maktab yoki bogʻchada odamlar bilan kontakti kamaytirish kasallikning tarqalish xavfini kamaytiradi. Shu bilan birga, sogʻlom ovqatlanish va immunitetni mustahkamlash bolalarning virusga qarshi kurashish qobiliyatini oshiradi.

OʻRVIning profilaktikasi nafaqat kasallikni oldini olish, balki uning asoratlari kamaytirishda ham muhimdir. Bemorni vaqtida tashxislash, emlash va gigiena qoidalariga rioya qilish, shuningdek, ota-onalarning sogʻlom turmush tarzini targʻib qilishi bolalar salomatligini saqlashda hal qiluvchi rol oʻynaydi. Klinik

amaliyotda pediatrlar, hamshiralar va ota-onalar oʻrtasida samarali hamkorlik bolalarda OʻRVI tarqalishini sezilarli darajada kamaytiradi.

Shuningdek, OʻRVI davolash yondashuvlarida simptomatik terapiya muhim oʻrin tutadi. Isitma, yoʻtal va burun bitishini kamaytiruvchi dorilar, suyuqlik ichish va dam olish, oʻta ogʻir holatlarda virusga qarshi preparatlar qoʻllaniladi. Ammo profilaktika har doim davolashdan samaraliroqdir, chunki u kasallikni boshlanishida toʻxtatish va asoratlarning oldini olishga yordam beradi.

Maqola bolalarda OʻRVI ning klinik kechishi va profilaktikasi boʻyicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga qaratilgan. Ushbu tadqiqot natijalari pediatrik amaliyotda bemorlarni boshqarish va OʻRVI tarqalishini kamaytirish strategiyasini ishlab chiqishda foydali boʻladi.

Xulosa. Oʻtkir respirator virusli infeksiyalar (OʻRVI) bolalar orasida eng keng tarqalgan va salomatlikka sezilarli taʼsir koʻrsatadigan kasalliklardan biridir. Mazkur maqolada OʻRVI ning klinik kechishi, etiologik agentlari va profilaktik choralar tahlil qilindi. Tadqiqot shuni koʻrsatadiki, bolalarda OʻRVI tez tarqaladi va klinik belgilar turlicha kechadi, shu bilan birga asoratlar rivojlanishi mumkin.

Klinik kechishda dastlabki belgilarning tez aniqlanishi va tashxis qoʻyilishi muhimdir. Bu bemorning davolanishi va asoratlarni kamaytirishda hal qiluvchi rol oʻynaydi. Laborator va instrumental diagnostika metodlari — PCR, qon tahlillari va immunogramma — kasallikni aniqlash va virus turini aniqlashda yordam beradi.

Profilaktika bolalarda OʻRVI tarqalishini kamaytirishning asosiy omili hisoblanadi. Emlash, gigiena qoidalariga rioya qilish, sogʻlom ovqatlanish, immunitetni mustahkamlash va ota-onalarning profilaktik choralarni targʻib qilishi kasallikning oldini olishda samarali boʻladi. Shu bilan birga, simptomatik davolash va virusga qarshi preparatlar asoratlarni kamaytirishga yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda, bolalarda O‘RVI ning samarali boshqarilishi klinik tashxis, profilaktika va davolashning integratsiyalashgan yondashuvini talab qiladi. Ota-onalar va tibbiyot xodimlari o‘rtasida hamkorlik bolalar salomatligini saqlash va O‘RVI tarqalishini kamaytirishda muhim rol o‘ynaydi.

Adabiyotlar ro‘yxati

1.Karimova N.S. Pediatriyada infektsion kasalliklar. – Toshkent: Fan, 2018. – 56–68-betlar.

2.Yo‘ldoshev M.M. Bolalarda respirator kasalliklar. – Toshkent: O‘qituvchi, 2019. – 102–115-betlar.

3.Rahimova D.F. Pediatrik amaliyot asoslari. – Toshkent: Akademnashr, 2020. – 78–89-betlar.

4.Tursunov B.A. Virusli infeksiyalar va ularning oldini olish. – Toshkent: Innovatsiya, 2021. – 34–46-betlar.

5.Axmedov S.S. Bolalarda emlash va profilaktika. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2017. – 55–67-betlar.

6.Usmonova M.Sh. Pediatriyada zamonaviy yondashuvlar. – Toshkent: Universitet, 2022. – 123–136-betlar.